

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς: τον Υπουργό Οικονομικών, κ. Χ. Σταϊκούρα
τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κ. Κ. Χατζηδάκη

ΘΕΜΑ: Η συρρίκνωση του δικτύου καταστημάτων των τραπεζών και η επίπτωση της στην ελληνική οικονομία και κοινωνία

Η συρρίκνωση του δικτύου καταστημάτων των τραπεζών αναδεικνύεται πλέον σε ένα ζωτικής σημασίας θέμα, τόσο για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όσο και για την οικονομική λειτουργία των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών ειδικά στην οικονομική ζωή της περιφέρειας και τελικά για την ίδια την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας.

Ταυτόχρονα, η ίδια πολιτική των τραπεζών προκαλεί εργασιακή ανασφάλεια σε εκατοντάδες εργαζόμενους τραπεζοϋπαλλήλους, καθώς οι ακολουθούμενες -απαράδεκτες σε πολλές περιπτώσεις- πρακτικές των εργοδοτών, τους οδηγούν εκτός αγοράς εργασίας, παρά τη θέλησή τους.

Ειδικότερα, οι Τράπεζες την τελευταία δεκαετία έπαυσαν τη λειτουργία 2.300 καταστημάτων (μείωση 57%) και τον αριθμό των ATM κατά 25%. Στο ίδιο διάστημα, ο μέσος όρος μείωσης των καταστημάτων των τραπεζών στην Ευρωζώνη ήταν 36,3% και της μείωσης των ATM κατά μόλις 4,8%.

Μόνο το 2020, οι τράπεζες έκλεισαν 180 καταστήματα σε όλη τη χώρα (-10%), ενώ ο συνολικός σχεδιασμός τους προβλέπει άμεσα μια αναλογική μείωση για το 2021.

Για παράδειγμα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος έχει ανακοινώσει την παύση λειτουργίας 25 καταστημάτων ή το 7% του δικτύου της, ενώ η Τράπεζα Αττικής διακόπτει τη λειτουργία σε 12 καταστήματα ή το 20% του δικτύου της.

Η Διοίκηση της Τράπεζας Πειραιώς μέχρι τις αρχές Αυγούστου κλείνει ακόμα 64 καταστήματα ή το 15% του δικτύου της, εκ των οποίων τα 25 από αυτά λειτουργούν στην περιφέρεια, ενώ υλοποιείται πρόγραμμα εθελούσιας εξόδου με ειδικά κίνητρα για τους εργαζόμενους των καταστημάτων που κλείνουν. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η Τράπεζα Πειραιώς, της οποίας η πρόσφατη ανακεφαλαιοποίηση κόστισε στο ελληνικό δημόσιο τουλάχιστον 2,3 δισ. ευρώ, από το 2013 ως και το 2020 διέκοψε τη λειτουργία σε 796 καταστήματα ή στο 62% του δικτύου της και μείωσε τον αριθμό των υπαλλήλων της από 18.591 το 2013 σε 9.866 στο πρώτο τρίμηνο του 2021 (μείωση 47%).

Οι παραπάνω μεταβολές, συνολικά, είχαν ανάλογη επίδραση και στον αριθμό των εργαζόμενων τραπεζοϋπαλλήλων, που κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας μειώθηκαν κατά 33 χιλιάδες (ή 50%).

Η μείωση αυτή διαμόρφωσε την αναλογία του αριθμού κατοίκων ανά τραπεζοϋπάλληλο στην Ελλάδα σε 324 προς 1, τη στιγμή που στην Ευρωζώνη αντιστοιχεί ένας υπάλληλος σε 186 κατοίκους. Επιπρόσθετα τα κλεισίματα των καταστημάτων διαμόρφωσαν το δείκτη τραπεζικών καταστημάτων στο επίπεδο που αναλογούν 19 καταστήματα ανά 100 χιλιάδες κατοίκους, ενώ στην Ιταλία αναλογούν 38, στην Ισπανία 49, στην Πορτογαλία 38 και στη Γαλλία 34, αριθμός που αποτελεί και το μέσο όρο των τραπεζών στην ευρωζώνη.

Οι δείκτες αυτοί αναδεικνύουν το στοιχείο της σχετικής δυσκολίας πρόσβασης του πληθυσμού σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιπλέον επισημαίνεται ότι η πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και προϊόντα συνιστά για κάθε κάτοικο οικονομική μονάδα βασικό στοιχείο της ομαλής κοινωνικοοικονομικής ένταξης της, ενώ θεωρείται κρίσιμος παράγοντας και για την εμπέδωση της κοινωνικής δικαιοσύνης, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέταξε πρόσφατα (αρ. 36 Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης) την πρόσβαση στην αγορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Είναι αυτονόητο ότι η μείωση των τραπεζικών καταστημάτων έχει σημαντική επίδραση στην εξυπηρέτηση του πληθυσμού, ειδικά των ακριτικών ή απομακρυσμένων από τα αστικά κέντρα αγροτικών και νησιωτικών περιοχών, καθώς δημιουργούνται συνθήκες τραπεζικού αποκλεισμού στην τοπική οικονομία.

Αυτό συνεπάγεται μειωμένη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά μέσα, μείωση της οικονομικής δραστηριότητας των τοπικών επιχειρήσεων, των εισοδημάτων και της απασχόλησης στην τοπική κοινωνία, στοιχεία που καθιστούν τους στόχους της περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας έωλους. Ενώ είναι προφανές ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε περιφέρειες με παραγωγική, εμπορική, μεταποιητική, τουριστική, εξαγωγική δραστηριότητα ή και εθνική σημασία.

Και ενώ οι νέες εφαρμογές ψηφιακής τραπεζικής θα αναμενόταν να λειτουργήσουν διορθωτικά ως προς τα παραπάνω, επιταχυνόμενες και από τις ειδικές συνθήκες που επικράτησαν λόγω της πανδημίας, καμία μέριμνα δεν υπάρχει ακόμα από τις τράπεζες για εκείνους που δεν έχουν εξοικείωση ή και πρόσβαση στις ψηφιακές πλατφόρμες συναλλαγών ή στο διαδίκτυο. Σε αυτό συνηγορεί ότι η χώρα μας κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις με βάση τα ευρωπαϊκά συγκριτικά δεδομένα του 2020 και κριτήριο τον ευρωπαϊκό δείκτη μέτρησης για την πρόοδο της ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (δείκτης D.E.S.I.) αλλά και ειδικότερα τον κάτω του μέσου όρου στην ΕΕ του ποσοστού του πληθυσμού που χρησιμοποιεί την ηλεκτρονική τραπεζική.

Έτσι, με βάση τα παραπάνω, η πολιτική μείωσης των τραπεζικών καταστημάτων προβλέπεται ότι θα εντείνει και την απομόνωση των ευάλωτων κοινωνικών και οικονομικών ομάδων, μεταξύ των οποίων τα φτωχά νοικοκυριά και οι μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ η παράλληλη πολιτική διαχωρισμού των πελατών σε προνομιούχους και μη, που ακολουθούν οι τράπεζες, θα λειτουργήσει ενισχυτικά προς την ίδια, λάθος κατεύθυνση.

Με όλα τα παραπάνω, οι Τράπεζες αυτή τη στιγμή, μετά από τρεις ανακεφαλαιοποιήσεις (επιπλέον της τέταρτης της Τράπεζας Πειραιώς), αλλά και την πρόσφατη στήριξη μέσω του σχεδίου «ΗΡΑΚΛΗΣ», μοιάζουν να αγνοούν επιδεικτικά τον αναπτυξιακό ρόλο τους και την ανάγκη της οικονομίας για βιώσιμη, μακροπρόθεσμη περιφερειακή ανάπτυξη, που θα εξαρτηθεί και από την αποτελεσματική και γρήγορη εισροή και διοχέτευση των σημαντικών επενδυτικών πόρων για την ελληνική οικονομία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και των λοιπών χρηματοδοτικών εργαλείων που προβλέπονται για την περίοδο 2021-2027.

Τέλος, η ίδια πολιτική συρρίκνωσης θέτει πλέον ανοικτά σοβαρούς προβληματισμούς για τη λειτουργία του υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων και υπηρεσιών, λόγω και πιθανών εναρμονισμένων πρακτικών από τις Τράπεζες, σε σχέση με τις περιφέρειες που επιλέγουν να παύσουν ή να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους.

Από την άλλη πλευρά, οι πρακτικές που ακολουθούν ορισμένες τράπεζες, με μοναδικό σκοπό την αποχώρηση των εργαζόμενων μέσω προγραμμάτων εθελουσιών εξόδων και τη μείωση του εργασιακού κόστους από τα καταστήματα που κλείνουν, περιλαμβάνουν πλέον τακτικές και έντονες οχλήσεις,

ψυχολογική πίεση, απειλή, ηθική παρενόχληση και mobbing ακόμα και εργαζομένων που ανήκουν σε ευαίσθητες ή ευπαθείς ομάδες.

Αυτή η επιχειρηματική κι αντεργατική πρακτική που ακολουθείται από τις Διοικήσεις των Τραπεζών με την Κυβέρνηση να μένει αδρανής και αμέτοχη, θέλει να αξιοποιήσει μια αυθαίρετη και αόριστη επίκληση περί πλεονάζοντος προσωπικού, στις περιπτώσεις που κλείνουν καταστήματα, υποστηρίζοντας αβάσιμα ότι δεν υπάρχει άλλη διαθέσιμη εργασία για τους εργαζόμενους στην κάθε τράπεζα.

Οι πρακτικές αυτές ιδιαίτερα στην Τράπεζα Πειραιώς, είναι σε πλήρη αντίθεση με τις εργοδοτικές υποχρεώσεις, όπως αυτές προκύπτουν από την ευρωπαϊκή και ελληνική νομοθεσία, τις κλαδικές και επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, όπου σαφώς προβλέπεται η υποχρέωση των εργοδοτών να αξιοποιήσουν τους εργαζόμενους που υπηρετούν σε καταστήματα που κλείνουν, λαμβάνοντας υπόψη την υποχρέωση τους για επανακατάρτιση του προσωπικού ενόψει των επιχειρηματικών τους σχεδίων, αλλά κυρίως τη ρήτρα για την προστασία της απασχόλησης στον κλάδο, όπως προβλέπει η σε ισχύ κλαδική ΣΣΕ.

Ταυτόχρονα, αυξάνεται δραματικά η ένταση εργασίας για τους εργαζόμενους στα καταστήματα που λειτουργούν και επιφορτίζονται με τις εργασίες των καταστημάτων που κλείνουν, ενώ δημιουργεί ακόμα μεγαλύτερες δυσχέρειες πρόσβασης και ποιοτικής εξυπηρέτησης για την πελατεία.

Στα παραπάνω θέματα έχουν αναφερθεί με ανακοινώσεις τόσο οι σύλλογοι των εργαζομένων όσο και οι τοπικοί φορείς που έχουν εκφράσει έντονες διαμαρτυρίες για το κλείσιμο καταστημάτων.

Με βάση τα παραπάνω ερωτάται ο κ. Υπουργός Οικονομικών ποια είναι η στρατηγική και οι ενέργειες που θα ακολουθήσει:

1. Για την εξάλειψη των φαινομένων τραπεζικού αποκλεισμού που δημιουργούνται στον πληθυσμό από τη συνεχιζόμενη μείωση του δικτύου καταστημάτων;
2. Για την διαφαινόμενη εναρμονισμένη πρακτική των διοικήσεων των τραπεζών που νοθεύουν τον υγιή ανταγωνισμό και δημιουργούν μονοπωλιακές συνθήκες;
3. Για την προστασία των θέσεων στον τραπεζικό κλάδο;

Οι ερωτώντες βουλευτές

Φώφη Γεννηματά

Κώστας Σκανδαλίδης

Γιώργος Μουλκιώτης

Γιώργος Αρβανιτίδης

Αχμέτ Ιλχάν

Νάντια Γιαννακοπούλου

Χρήστος Γκόκας

Γιώργος Καμίνης

Χαράλαμπος Καστανίδης

Μιχάλης Κατρίνης

Βασίλης Κεγκέρογλου

Χαρά Κεφαλίδου

Οδυσσέας Κωνσταντινόπουλος

Δημήτρης Κωνσταντόπουλος

Ευαγγελία Λιακούλη

Ανδρέας Λοβέρδος

Μπαράν Μπουρχάν

Δημήτρης Μπιάγκης

Απόστολος Πάνας

Γεώργιος Παπανδρέου

Ανδρέας Πουλάς

Γιώργος Φραγγίδης